

Hvad får vi ud af skoven?

Forfatter Thorstein Thomsen
Tegner Bettina B. Reimer

STENALDER - for ca 7000 år siden

Emma

Ræven

Hej, Mikkel Ræv. Skal vi se på billeder?

Det kan vi godt, Emma. Det er vi nemlig gode til, os to.

Det dér er en skov.

Ja. Det er let at se, for den er helt fuld af træer.

Det er en skov, som den så ud for 7000 år siden. Dengang var næsten hele Danmark skov. Vi mennesker kunne ikke leve uden den.

Det kan jeg godt forstå. Den er fuld af mad og rent vand.

👉 Vi jagede i den. Vi fiskede i den. Vi samlede bær og frugter i den. Vi byggede huse i den.

👉 Det er lige de ting, vi ræve også bruger skoven til.

👉 Ja. Bortset fra at I ikke fisker.

👉 Vi laver heller ikke økser og spyd. Sådan noget er snyd. I hvert fald hvis man er en ræv.

Forgiftede pile

Jægerne brugte bue og pil. Pilene var måske forgiftede med misteltenens saft. Dyrene døde ikke med det samme. Det er sket, at urokser flygtede ud i en sø. Her har man senere fundet deres skeletter med pilespidser i låret.

Skoven som supermarked

Fra skoven fik menneskene alt, hvad de havde brug for. Her jagede de, samlede nødder og bær og ikke mindst træ til alle mulige forskellige værktøjer.

BRONZEALDER - for ca 3000 år siden

👉 Her er en skov i bronzealderen. Vi var blevet flere mennesker. Vi brændte noget af skoven af og dyrkede jorden.

👉 Hvorfor det?

👉 For at få grød og brød, som vi lavede af kornet fra markerne.

👉 Kunne I ikke bare spise mus?

👉 Nej tak, Mikkel. Men vi havde husdyr.

👉 Hunde og katte, dem kender jeg godt.

👉 Jeg tænkte nu på svin og får. Og

geder og okser. Vi byggede huse til dem.

👉 Så holdt menneskene op med at leve af tingene i skoven?

👉 Nej, ikke helt. Og vi sendte for resten også husdyrene ud i skoven for at græsse og spise olden, som er agern og bog. Og vi brugte skovens træ til brænde, og vi lavede redskaber af træet.

👉 Hvordan gør I egentlig det? Sitter redskaberne i træet?

👉 Det kan man godt sige. Du kan

HJUL

ARD

BÅD

i hvert fald se nogle af dem på billedet.

▲ Næh.

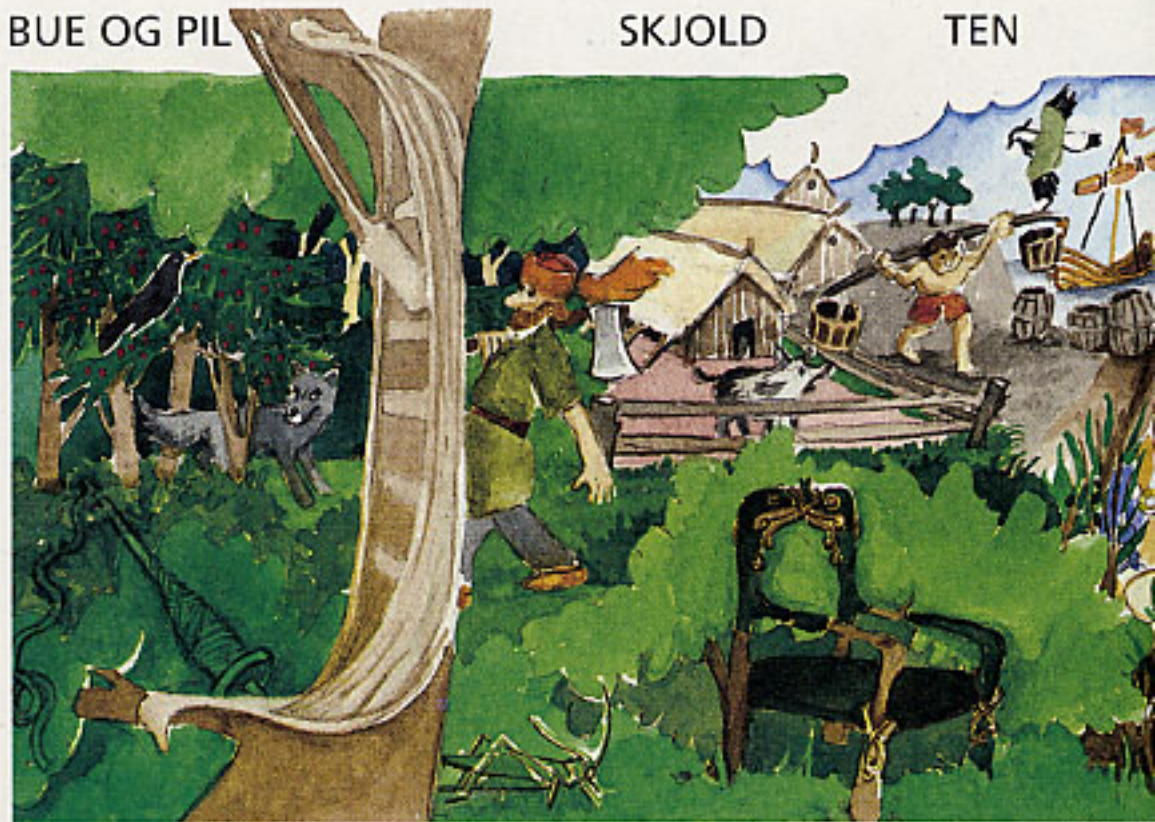
● Jo. Hvis du ser godt efter.

Det var hårdt at være bonde

Jorden var fuld af rødder og sten. Derfor lavede de første bønder en plov, som var stærk. Ploven hedder en ard. Plovskæret var af to stykker træ. Et stykke eg som er hårdt og bøjeligt og oven på det et stykke hylde træ, som er næsten lige så hårdt som metal. Når plovskæret var slidt op, var det nemt at gå i skoven efter et nyt.

Guld og grønne skove

Smeden brugte trækul til at smelte metallerne bronze og guld, fordi det giver høj varme. Trækul er træ, der har brændt i en mile. En mile er et bål, som man pakker ind i tørv, så der næsten ikke kommer luft til træet. Milen skulle brænde i nogle dage.

VIKINGETID - for ca 1000 år siden

👤 I vikingetiden begyndte vi at bygge lidt større byer.

👤 Og dem byggede menneskene af skovens træer, ikke?

👤 Jo, husene og kirkerne var af træ. Og bilerne. - Nej, det var for sjov, Mikkel. Vi havde ikke biler dengang. Vi gik rundt på fødderne

👤 Ja, men så fik I ondt i fødderne, fordi I var så store og kun havde to fødder at gå rundt på, og så be-

gyndte I at bygge vikingeskibe, så I kunne sidde ned, mens I gik.

👤 Jeg ved nu ikke, om det var derfor ...

👤 Nej, det ved jeg heller ikke. Vi ræve kendte ikke jer mennesker så godt dengang. Og vi kom aldrig I jeres byer, for I slog os ihjel med det samme.

👤 Gjorde vi det?

👤 Ja. I var rigtig dumme.

SKE

RUNER

STOL

SKIB

Pindemad

Man dyrkede mad til sig selv, men ikke til husdyrene. I stedet for gik man ud i skoven om sommeren og samlede kviste og blade til vinterfoder.

Verdens stærkeste bue

Dan betyder på olddansk: taksbue. Nogen mener, at Danmark har fået sit navn fra takstræet, og at Danmark betyder: Taksbuens land.

Den grønne død

Taks er giftig. Dyr og mennesker dør, hvis de spiser af den. Derfor fældede man næsten al taksen i Danmark.

MIDDELALDER - for ca 600 år siden

Senere hen blev vi mennesker endnu dygtigere til at bruge træ til alt muligt. Og der kom flere og flere mennesker. Vi byggede huse og store krigskibe og palisader af træ, når der var krig, og vi lavede masser af hestevogne og tønder og møbler, og vi byggede maskiner af træ, f.eks. vandmøller.

Hov! Der er noget galt.

Nej.

Jo. Der er et stort hul i skoven.

Det er, fordi vi var blevet så mange mennesker, og vi skulle bruge så meget træ og så meget plads til marker.

Det går aldrig godt.

Hvad mener du?

Det vil jeg vente med at sige.

Vampyrernes dødspæl

Gennem tiderne har man troet, at forskellige slags træ har forskellige evner. F.eks. skulle man banke en pæl af tjorn gennem hjertet eller navlen på vampyren. Sådan kunne man forhindre den i at stå op af sin grav om natten for at suge blod af sovende mennesker.

Før wc-papiret blev opfundet

Arkæologer har fundet et toilet fra middelalderen. Mellem lort og møg fandt man store mængder mos. Man prøvede at tilberede nyplukket mos på al verdens måder. Man stegte, kogte og bagte, men det smagte alt sammen grimt. Endelig var der én, der fik den gode idé, at man havde brugt mos som toiletpapir.

Rok og sut

I gamle dage satte man børnenes rokke-tænder fast i træerne. Man troede at træet ville overtage alle barnets sygdomme og skavanker. I dag hjælper træer børn, når de skal holde op med at bruge sut. Barnet hænger sin sut på suttetræet.

GULDALDER - for ca 200 år siden

▲ Nu vil jeg sige det. Se! En skov uden træer er der ikke noget sjov ved. Og se hvor mange mus, der er. De spiser de små nye træer. Ha! Det er, fordi I dræbte så mange ræve. Det er det dumme, I nogensinde har gjort.

■ Ja, det gik galt i 1700-tallet. De fattige manglede brænde, og kongen var sur over, at han ikke kunne gå på jagt i skoven, og at

der ikke var træ nok til at bygge krigsskibe.

▲ Så døde alle menneskene, og skoven kom tilbage.

■ Nej, sådan gik det ikke. Kan du se de to, der går på marken?

▲ Ja. De er ude for at trække små træer op af jorden.

■ Nej, Mikkel. De er ude for at plante nye træer.

... og papir

Denne bog er lavet af papir. Papir bliver lavet af træ.

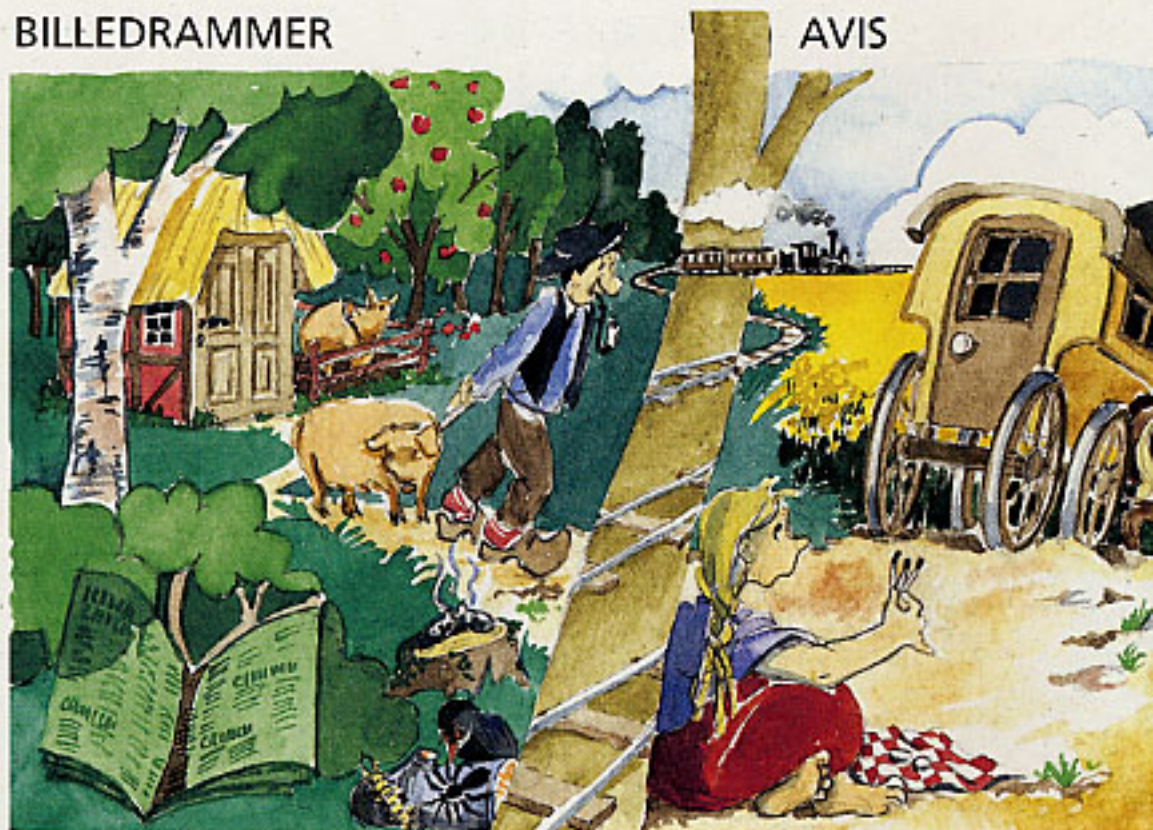
Kul på.....

Der blev mindre og mindre skov, så man begyndte at se sig om efter andet brændsel. Dybt nede i jorden fandt man gamle skove, som er presset sammen og blevet til stenkul. Det blev det nye brændsel.

En splint i øjet

Den gang man byggede skibe helt af træ, var man dygtig til at bruge den helt rigtige slags træ det rigtige sted. For eksempel brugte man elmetræ til at lave rælingen på krigsskibe. Elmetræ er meget stærkt og splintrer ikke, når det bliver ramt af en kanonkugle.

INDUSTRIALDER - for ca 100 år siden

▲ Nu kommer noget af skoven tilbage.

● Det er, fordi vi har lært at plante nye træer, når vi fælder de gamle.

▲ Hvorfor holder I ikke bare op med at fælde træerne?

● Fordi vi skal bruge træ. Vi skærer træerne op i brædder og laver for eksempel gulve og sommerhuse af dem.

▲ Brædder? Laver I bare brædder af det hele?

● Vi laver også andre ting af træerne som f. eks. papir til aviser.

▲ Aviser?

● Ja.

▲ Vi ræve bruger også træer til vores aviser. Men vi bruger kun træstubbene.

● Træstubbene? Hvordan det?

▲ Vi laver en lort oppe på træstubben.

● Er det en ræveavis?

▲ Ja. Du må jo regne med, at vi ræve ikke læser med øjnene. Vi

STOLE

JERNBANE

DØR

læser med næsen. Når sådan én ligger dér på en træstub, så kan vi lugte langt væk, at nu har der været en hanræv derhenne, som har fået en kone og er ved at lave en familie. Det kan vi læse på den måde. Alt det andet, som menneskene finder på, det synes vi ikke, er så vigtigt. Det vigtigste er, at skoven bliver ved med at være her, og at den er fuld af mus og alle mulige andre små lækre dyr og frugter.

Stort og småt med træ

Arbejde var nu blevet meget specialiseret. Man blev uddannet til at arbejde med træ på mange forskellige måder. Nogle var skovhuggere, der fældede træet. Nogle arbejdede på savværk. Tømrere arbejdede med meget store stykker træ og byggede f.eks. hustage, skibe og broer. Snedkere lavede ting i mindre stykker træ.

Skov fra før T-rex

Olie er gamle skove, som har ligget i jorden i mange millioner år - ligesom stenkul. Olien har ligget endnu længere nede i jorden end kullet og er ældre end dinosaurerne.

NUTID - for 0 år siden

👉 Nu er vi endelig nået frem til i dag.

👈 Ja, nu er det nu.

👉 I dag skærer vi træerne op i brædder.

👈 Det gjorde I også på det sidste billede.

👉 Ja, men nu bruger vi også skoven til andre ting. Vi bruger den i fritiden.

👈 Til hvad?

👉 Vi går ture i den og løber kondiløb, nogle går på jagt, nogle fisker, nogle børn kan godt lide at plukke

bær. Sådan nogle ting gør vi.

👈 Det er altså pudsigt, for så er I faktisk kommet tilbage til begyndelsen, dér, hvor vi ræve hele tiden har været.

👉 Hvad mener du?

👈 Det var jo alt det, I gjorde på det første billede i stenalderen: gik rundt i den, jagede, fiskede, samlede bær.

👉 Jo, men nu er det mere for sjov.

👈 Emma! Forstår du det ikke? Det har hele tiden været sjovt at være i skoven.

Der er så fuld af sjov

Inde i en skov skal der være plads til mange forskellige slags træer, buske, planter og dyr. Det kalder man „høj biodiversitet“.

Ispinde

Hvis man kunne bruge alt træet fra ét gammelt bøgetræ til at lave ispinde, kunne det blive til 1 million ispinde. I Danmark spiser vi 130 millioner pindeis om året.

Ud i det blå

I dag har næsten alle folk indendørs arbejde. Derfor er det blevet meget vigtigt, at vi kan komme ud i naturen i vores fritid. Her spiller skoven en vigtig rolle. Her er det godt at være.

Biler af træ

Moderne teknologisk træarbejde gør, at træ ikke længere ligner træ. Du kan ikke altid se, at ting er lavet af træ. I nogle biler er panelerne lavet af træfibre, men det ligner faktisk plastik.

- Så du, hvornår skaden tabte guldringen? Vidste du, at skaden har navn efter sin hale? Skade betyder et lille sværd. For eksempel sådan ét Asterix gør skade med.
- Så du, at der på tegningerne var gemt mange figurer fra sange og eventyr? Vidste du, at ulven levede i Danmark næsten fra istiden og frem til 1808? Den spiser helst mus.
- Vidste du, at en markmus kan føde sine første unger, når den er fem uger gammel? Den er drægtig i tre uger.
- Lagde du mærke til, at hullet i skoven bliver større og større – men hvornår bliver det mindre? Vidste du, at Danmark igen ville blive dækket af skov, hvis vi ikke havde byer, veje, haver og landbrug?
- På tidslinien finder du en masse ting, som vi stadig bruger træ til. Kan du finde på flere? Har du tænkt på, hvor mange ting vi laver af træ? Prøv at se dig omkring. Vidste du, at plastic er lavet af olie? Og at olie er lavet af træ?
- Så du, hvad der blev ofret til offertræet? Vidste du, at man også har ofret mennesker, våben og endda store skibe?
- Så du, at der er svin på alle billederne? Hvad er det for nogle?
- Hvad synes du er det bedste, man kan bruge skoven til?
- Vidste du, at rav kommer fra skove, der er 30 millioner år gamle. Der ligger stadig store mængder rav på bunden af havet. Lige til at hente – næsten.
- Kunne du gætte, hvilket dyr der er på puslespillet – det blev hentet til Danmark i 1999? Vidste du, at dyret har været forsvundet fra Danmark i mere end tusinde år?
- Fandt du alle de ting af træ, som gemmer sig i tegningerne? Over tegningerne kan du læse, hvad du skal lede efter.

Vil du med en tur i skoven?

Der er mange ture og aktiviteter, du kan deltage i – enten på egen hånd eller med en vejleder. På hjemmesiden www.naturnet.dk finder du:

- Offentlige ture og aktiviteter i naturen med turledere
- Foldere, som du kan printe ud og tage med på en tur i naturen
- Naturfotos, som du kan downloade gratis
- Links til anden information om naturen på Internettet

Miljø- og Energiministeriet
Skov- og Naturstyrelsen
Haraldsgade 53
2100 København Ø
Tlf. 39 47 20 00
Fax: 39 27 98 99
E-post: sns@sns.dk
Hjemmeside: www.sns.dk

Dansk Skovforening
Amalievej 20
1875 Frederiksberg C
Tlf. 33 24 42 66
E-post: info@skovenes-hus.dk
Hjemmeside: www.skovforeningen.dk

